

Списанието излиза дваждъ: на 1 и 20, а притурката — веднѣждъ: на 10 число всѣки мѣсецъ
ДИРЕКТОРКА: ТЕОДОРА Г. НОЕВА

Г-ца Жича Нв. Марова

и

Г-нъ Атанасъ Богдевъ

Вѣнчани

Амбозъ 29 Септемврий 1896 г.

Съдържание:

Важно извѣстие. — Къкъ приятелитѣ на женското образование у насъ. — Четѣте, госпожи, четѣте! — Старата баба. — Разли. — Книги и списания. — Корреспонденция. — Отъ кои хора да се пазимъ азъ Добричъ. — Обявление.

Важно извѣстие!

Дирекцията ни, като има прѣдъ видъ, да си очисти вече веднѣждъ за винаги сметките съ всичките си стари и нови абонати, рѣшила се, щото до 31-й Декемврий т. г. да бѣдѣтъ събрани до стотин-

ка всичките абонamenti. Затова умолява всички тия, на които ще се прѣставятъ до тая дата включително, било отъ агентина ни, г. Т. В. Абаджиевъ, било отъ телеграфо-пощенските въ разнитѣ градове станции, надлѣжнитѣ за събиране абонментните квитанции, да побързатъ и си внесѣтъ абонамента при първо поискание, а ония до който не ще свари да събере по горния начинъ, сами да внесѣтъ абонамента си направо въ Дирекцията, защото и безъ това Дирекцията ни доста ги е чакала до сега.

При това явява се на всички, че отъ нова година списанието ни ще се испраща само до ония отъ абонатитѣ ни, които ще сж си внесли всичкия абонamentъ до края на текущата година, защото Дирекцията ни твърдо е вече рѣшена и прѣпочита да има по-малко абонати, нѣ редовни платци, отколкото много, нѣ нерере-

довни платци, съ което нѣщо тя се прѣ-
товарва съ много бесполезна и излишна
работа, а пѣкъ и много се прѣпятствува
на редовното излизане на списанието.

Къмъ приятелитѣ на женското образование у насъ.

(Продължение и край).

Ето какъ, споредъ насъ, стои работата съ
женския въпросъ, а не ще съмниие, че «раз-
рѣшенето на тоя въпросъ е неминуемо» и че
«нищо единъ истински интелигентъ човѣкъ не
може да го не желае». А каквото направление
и да се даде на разрѣшенето на женския въ-
просъ, трѣбва всички да приемжтъ, че за осно-
ва на туй разрѣшение трѣбва да се постави
просвѣтяването, образованието на жената, по-
дигането на жената въ умствено и нравствен-
но отношение. «За това никой — разбира се
— напредничавъ човѣкъ не би трѣбвало да от-
казва съдѣйствието си, а съзнателно да спома-
га за правилното и солидното образование на
жената».

За въпроса върху просвѣтяването на же-
ната списанието ни е посветило редъ статии, и
то не само за необходимостта на женското обра-
зование, нъ още за какъ е то, какво се е на-
правило за него, какъ трѣбва да е то и какво
трѣбва да се направи за него още. Затова за-
доволяваме се да прѣпратимъ читателитѣ си до
разнитѣ годишници на «Женский Свѣтъ», а и-
менно до слѣдующитѣ статии: *Влиянието на на-
шия общественъ животъ върху умственното
и нравственното възпитание на нашитѣ мла-
ди жени* ²⁶⁾, гдѣто се развива идеята, че «Не
жената е създавала общественитѣ пороци; а по-
ради умственното ѝ неразвитие, поради лошото
ѝ положение да се развива човѣшки, тя е жър-
тва, що безсѣзнателно поддържа нѣкои пороци».
За възпитанието на жената ²⁷⁾, споредъ кое-
то «образованата жена е свѣтлина въ тъмнината,
тя играе най-главната роль въ семейството; об-
ществото лежи въ рѣцѣтъ на женитѣ, ако имаме
въспитани и добродѣтелни членове въ общество-
то. Майкитѣ сж единичкитѣ воспитатели, тѣ дѣй-

ствуватъ на сърдцето и даватъ направление на
чувствата; нравственното имъ развитие усиља
чувството и симпатията къмъ човѣчеството.
Образованитѣ майки сж яка защита и на оте-
чеството». *За възпитанието*, гдѣто, въ заклю-
чение, се казва: «И тѣй, да се образува жена-
та — значи да се образуватъ мжжетѣ; да се
възвиши нейний характеръ — значи да се по-
дигне характерътъ на мжжетѣ; да се разшири ней-
ната умствена свобода — значи да се распростра-
ни и обеспечи свободата на цѣло общество защото
семействата раждатъ общества, както майкитѣ
народитѣ» ^{27 bis)} *По Женското образование*,

²⁸⁾ който въпросъ, казва се тукъ, у насъ «се тре-
тира съ нѣкакво прѣнебрѣжение». — За обра-
зованието на жената въ България, ²⁹⁾ гдѣто
е казано, че «по-хубаво би било хичъ да не
ражда жената, когато тя е лишена и отъ
срѣдства и отъ свобода, за да даде добра от-
храна и да опжти къмъ добъръ и свободенъ жи-
вотъ своитѣ рожби». А по-нататѣкъ: «За да про-
явимъ достоенъ животъ, животъ полезенъ и за
насъ, и за обществото и потомството, трѣбва ни
образование». — *Сегашното положение на же-
ната въ обществото и въ семейството* ³⁰⁾. Да
се образува жената, значи, да се образува обще-
ството Това се подвърждава съ думитѣ
на Волтера, който казва: Обществото зависи отъ
женитѣ, и всички ония, които иматъ нещастие-
то да държжтъ жената въ заточение, нѣматъ
хаберъ отъ общежитие». — *Разни мнѣния, ис-
казани отъ древнитѣ и новитѣ учени върху въ-
спитанието на двѣвойкитѣ* ³¹⁾. *Още нѣколко ду-
ми пакъ по женското образование у насъ*, ³²⁾
гдѣто се казва, че «образованата майка е необ-
ходимо за дѣтето, нѣкъ и за обществото, както
хладний оазисъ за уморения пжтникъ въ срѣ-
дата на сухитѣ пѣсчливи пустини». — *За-
образованието на жената въ България* (писмо
II) ³³⁾. — *Дайте ни образование, ако искате
да сме добри майки и примѣрни домакини* ³⁴⁾,
която по своя надписъ показва, какво се иска
съ неѣж, и която бѣше написана въ отговоръ на
една статия въ «Балканска Зора» подъ над-

27-bis) Женский Свѣтъ год. I стр. 84

28) Женский Свѣтъ, год. I стр. 74

29) Женский Свѣтъ, год. I стр. 86, 94, 102, 110, 126 и 134

30) Женский Свѣтъ год. I стр. 93 и 100

31) Женский Свѣтъ год. I стр. 101 и 118

32) Женский Свѣтъ год. I стр. 109

33) Женский Свѣтъ год. I стр. 142, 150, 158, 166, 174 и 180

34) Женский Свѣтъ год. II стр. 17, 25 и 38

26) Женский Свѣтъ, год. I стр. 50, 59 и 66

27) Женский Свѣтъ, год. I стр. 62

словъ «Дайте да шиемъ», съ която се напада българката, за че била по долня отъ европейката, като майка и домакния! . . . ³⁵⁾ *И духовенството за насъ* ³⁶⁾: «Опитността и практиката заставятъ ни да дойдемъ до това убѣждение: честната истиннообразованата жена, чрѣзъ свонѣ си нравственни сили може въ това отношение да бѣде полезна и на обществото сѣщо така, каквото тя е полезна въ частностъ на дома си». — *По възпитанието* ³⁷⁾ отъ Легуве, спрѣдъ когото жената трѣбва да знае всичко. *Дѣтѣ къщницѣ* ³⁸⁾.

Това е то по-главнитѣ статии по необходимостта на просвѣтяването на жената; има тоже и други много тукъ-тамъ изъ разни статии захвърлени по сѣщия въпросъ, нѣ ние не ги привеждаме тукъ, за да не уморяваме повече читателкитѣ, които и безъ това сѣ, може би, доста вече уморени отъ туй така сухичко исчисление статии, и защото заключението отъ всичко е едно и сѣщо: широка уметвенна свобода за жената! А какво се е направило, какъ трѣбва да е и какво трѣбва да се направи за сполучаване тая цѣль привеждаме слѣдущитѣ отъ списанието статии, гдѣто и прѣпращае читателкитѣ и читателитѣ си: «Пакъ по женското образование» ³⁹⁾, «И женитѣ членки на Висшия учебенъ Свѣтъ» ⁴⁰⁾, «Недонушание до учителствуване омѣженитѣ учители» ⁴¹⁾, «Законъ за горенъ курсъ на педагогическото училище въ Княжество България» ⁴²⁾

На всичко това, обаче, има нѣкоя, които си допущатъ едно послѣднѣо възражение: «Мнозина днесъ още се страхуватъ да се дава образование на жената, равно съ мъжа, за да не имъ отнеме тя хлѣба! . . . Страхуватъ се пѣкъ други да ги вземжтъ за своя половинна и съболезнователка образована жена, защото щѣла да знае повече отъ тѣхъ и не щѣло да има съгласие и покорностъ, щѣла да бѣде раскошна, надута и да занемари къщата и дѣцата си.» И на таковато възражение своеврѣменно и надлѣжно е се потговорило въ списанието

ни съ редъ статии, отъ които най-ясно се види, че жената не само не прѣпятствува, нѣ и спомага най-много ученнето въ по-усиѣнно изпълняване високитѣ ѣ длѣжности на майка и домакния. Отъ тия статии ний ще поговоримъ тукъ за нѣколко само: *Още нѣколко души пакъ по женското образование у насъ*: ⁴³⁾ «Напротивъ ще река азъ: семейството, което е имало щастнето, щото жената и мъжътъ да сѣ образовани и въситани блаженствува, тамъ има душевна хармония, тамъ жената е помощница, подкрѣпителка и дѣли поне, колкото ѣ допущатъ силитѣ, работитѣ на мъжа си и тегилата на ѣдина сѣ и на другия. — Една образована жена никога не може да бѣде раскошна и расточлива, защото е въ състояние да размисли и обсъди слѣдствията на тѣзи общественна болѣсть, и зараза, знае, че не вънкашний блѣсъкъ ѣ прави очарователна и привлекателна, а нейний разумъ и дѣла. Ето примѣритѣ сѣ прѣдъ очитѣ ни, много моди и труфла ги виждаме не у образовани жени, а у прости и не разсѣдителни, които не сѣ въ състояние да блѣснатъ въ обществото съ друго, а съ раскошното си облѣкло. — Образованата жена не остава дѣцата си на слугинитѣ, а е тѣхна назителка, тѣхенъ Ангелъ хранителъ, обожествява нѣжното сѣрдце на дѣтето си, въоружава го противъ злинитѣ и избавя невинността му отъ бурята на живота. Образованата майка е водачъ на дѣтето изъ лабиринта на съмнѣнията». — *И духовенството за насъ*: ⁴⁴⁾ «Ний можемъ да кажемъ противното. Ние по никой начинъ не можемъ да се съгласимъ, че жена, въ ума и сѣрдцето на която гори огньтъ на истинското образование и челолюбие, да има развратни стрѣмления и ниски желання, тѣй щото тя да стане невѣрна на мъжа си и бесчестна на дома си. Имало е, па и има, ние това не отказваме, жени съ високи знания, които, всецѣли обковани въ желѣзата на сладострастнето, чрѣзъ различни и сладострастни прѣстѣжления сѣ ставали причини на семеенъ развратъ и раздори; нѣ такива съ ниски характери и отношения жени не можжтъ да понижжтъ достойнството и честта на умната, честната и образованата жена. Честната жена си е всекога честна; неѣ никой не може да ѣ експлоатира, защото тя съ силата на благородния си и твърдъ характеръ и чест-

35) Прочети и статията «Истина ли е, че европейкитѣ стојжтъ по горѣ отъ насъ въ всеко отношение?» въ Женский Свѣтъ год. I стр. 52-53, 58-80

36) Женский Свѣтъ год. II стр. 48

37) Женский Свѣтъ год. III стр. 7, 14 и 21

38) Женский Свѣтъ год. III стр. 76 и 84

39) Женский Свѣтъ, год. I, стр. 116

40) Женский Свѣтъ, год. III, стр. 113

41) Женский Свѣтъ, год. III стр. 153

42) Женский Свѣтъ, год. III стр. 137 и 145

43) Женский Свѣтъ, год. I стр. 109

44) Женский Свѣтъ, год. II стр. 50

ността геройски *поближдава* всѣкаквъ видъ свѣтовни искушения и мерзости. Примѣри много има. Мамѣтъ се тѣя, които мислятъ, на и проповѣдватъ, че на жената не трѣбвало много и висока наука: доста е тя да знае да прочита по малко и да записва името си. Че защо? Защото, тѣ казватъ, жената, ако знае повече, тя ще закачи на клинѣ дома и домакинската си длъжностъ, ще има високо понятие за себе си, ще стане горда и сладострастна и пр. . . .

Ние обаче се придържаме о вишеноемжото си убѣждение и пр. . . . » — *Учената жена*: 45). «Нѣкои си претендиратъ, че учената жена не можала да бѣде и добра домакиня; други увѣряватъ противното, че, по-често слѣдъ ожениването домакинята вземала върхъ и хубавичкиятъ златни слънца на младата мома неизбѣжно се задушавали и исчезвали. И двѣтъ тѣзи мнѣния сѣ невѣрни и неестественни, защото интелегентний мъжъ никога нѣма да се задоволи само отъ една чорапоплетачка, нито пъкъ отъ една муза, която ще изгори печеното, колкото отъ жена, която ще може да му удовлетвори стомаха, безъ да си е запазила и най-малкиятъ дрипъ отъ интелектуалнитъ и артистическитъ ѝ наклонности . . . — Ние сме съвсѣмъ на противно мнѣние и съ единтъ, и съ другтъ . . . — Тя (учената жена) ще пожъртвува амбициитъ си, нѣ не за всегда: ще опрѣдели и за тѣхъ сгодното врѣме. Нейнитъ интелектуални прѣимущества ще ѝ служатъ не само като едно висше освѣтление въ ежедневноста ѝ практика, нѣ «тя въ тѣхъ, както пише е Сюли Прюдомъ, ще намѣри най-благородното употребление на свободното си врѣме, а може би и най-доброто утѣшение прѣзъ испитанията на живота». — Още, най-послѣ, приканваме читателскитъ и читатели-тъ си да прочетатъ и статитъ: «Женский поминѣкъ и училищата за него по Европа» 46) и «Пѣяности, пѣвачки или домакини» 47)

* *

Тука вече даваме край на всичко, което счехме за добръ, по поводъ на публикуваното въззвание отъ нѣколко жени, да кажемъ, едно — главно за да се има прѣдъ видъ отъ надлъжнитъ при разгледването и разрѣшаването третирания въпросъ; и, друго, за да видѣтъ и

разумѣятъ веднѣжъ за винаги всички, които не сѣ имали случай или не сѣ могли да прочетатъ всичкитъ годишници на списанието ни и да иматъ едно пълно и съвършено понятие за нашитъ възгледи по тоя въпросъ въ частностъ и за нашата программа въобще, а си съставили такова отъ прочитанне отъ врѣме на врѣве нѣкои поединични статии или нѣкои критики за нѣкоя, прѣди петъ години вече написана статия «Балъ», 48) безъ да иматъ даже и хабиръ за отговоритъ ни върху тѣхъ 49); или пъкъ отъ слушанне отъ други за нѣкои четени въ списание статии. Цитатитъ върху всичко изложено тука взехме само изъ разнитъ статии на списанието, само и само да видѣтъ и познаѣтъ нѣкои, за послѣденъ пътъ че не сѣ близо въ правото си да казватъ, че имаме нѣйдѣ колебания или противоречия, особено пъкъ ония, идеалисти, които казватъ, че сме били готови да поддържаме, че «на жената мѣстото е мекдантъ, а на мъжа мѣстото кухнята» 50)»

Най-напослѣдъкъ пакъ, възвръщайки се къмъ първата си цѣль, заедно съ другитъ, и ние умоляваме Министра на Народното ни Просвѣщение Г-на К. Величковъ; който показва въ дѣйствителностъ, че има добрата воля да направи много полезни реформи по учебното ни дѣло въобще и по женското образование въ частностъ, да отвори вратитъ на Висшето ни училище въ София на жаждущитъ за учение интелегентни момичета и жени по насъ, за което нѣщо ще има да му признава добрината бждѣщето поколение! А при това не само одобряваме, нѣ и възхваляваме инициативата на подписавшитъ въззването нѣколко жени, защото «За да има успѣхъ женското образование у насъ, трѣбва женитъ сами да се заловѣтъ съ присърдце за това дѣло,» та «ние казимъ сякашъ наши образовани жени да се заловѣтъ съ изъзна енергия за дѣлото на женското образование у насъ» 51) и защото, за да свършимъ съ слѣдующитъ хубави думи на Александра Дюма (синъ), «жената е сжщество дѣйствующе и мисляще, има сжщото происхождение и огледване, каквото и мъжътъ, съ исключение на една малка разлика, а и нежъ за въ собствената ѝ полза, считаме ѣж като

48) Женский Свѣтъ год. I стр. брой 2 стр. 11.

49) Женский Свѣтъ год. I стр. 186, колона 2-а — Още год. II стр. 137-139 статия «Единъ необходимъ отговоръ».

50) Женский Свѣтъ год. III 186, колона 1-а

51) Женский Свѣтъ I. стр. 74, статия; «По женското образование».

45) Женский Свѣтъ, год. II стр. 10-11

46) Женский Свѣтъ, год. II стр. 42, 58 и 67

47) Женский Свѣтъ, год. II стр. 81

извънредно свето сжщество като майка, съпруга или дъщеря. Възлагаме ней сжщевременно толкова длъжности, а въ нѣкой случай отговорности повече, отколкото на мъжа. Да, колкото нѣкъ се касае до социалното и моралното ѝ равенство, нѣма да се занимаемъ съ него; тя сама възприема това дѣло и, споредъ вървежа на работитѣ, нѣма да се измине много време за разрѣшеніето му.»

За всѣка, желающа до отговори или панише нѣщо по въпроса, колонитѣ на списанието сж отворени.

Четѣте, госпожи, четѣте!

(Отговоръ на едно писмо).

«Майки съмъ на нѣколко дѣца малолѣтни, които не ми позволяватъ заниманието съ четмо», ни пише една отъ абонатитѣ ни, която, по писмото си, се види да е една доста интелигентна госпожа. Да бѣше ни писала това една не до тамъ образована и развита жена, то иди-дойди; нѣ да ни се пише то отъ тая ни абонатка, която ние характеризираме за образована, е нѣщо неочаквано, нечуто, непростимо. А за да разбере и тя сама, както и всички ония наши абонатки — при всичко че не ни се вѣрва да имаме такива —, които може да получаватъ списанието ни, а да не го четатъ, оправдавайки се по сжщия или другъ подобенъ ней начинъ, до колко това тѣхно оправдание е съвсѣмъ безоснователно, до колко тѣхната подобна постъпка е неопростима грѣшка, ние се наехме да разискваме тукъ, дали такива, като горѣприведаното отъ Госпожата, или други отъ подобенъ или отъ какъвъ да-е, най-послѣ, родъ прѣпятствени трѣбва да не позволяватъ на жената заниманието съ четмо. . . .

Нека разгледаме, първомъ, какво е прѣдзначението на жената. Не за пръвъ път се завикахме изъ колонитѣ на списанието си и пакъ го повтаряме на общо услишание, че то, споредъ насъ е: да бжде тя, горбодѣтелна и любяща съпруга, чедолюбива и благоразумна майка и трудолюбива и мъдра къщовница. А какъ тя може да достигне това? Ние мислимъ че жената може да сполучи това само чрѣзъ възпитанието, образованието и надлѣжитѣ четения. Значи, за да бжде една жена достойна да си изпълни прѣдзначението и като майка, и като домакния, и като съпруга, трѣбва, първо, да бжде благовъспитана, второ да бжде проучена, образована и, трето, да чете, за да си саморазвива и самоусвършенствува. Да видимъ, сега, до колко жената у насъ има щастіето да има на разположеніето си всички горѣприведени срѣдства за своето съвършенство.

Истина е, че до освобождението ни възпитанието, давано отъ майкитѣ на дѣцата, било повечето практически, физическо, отколкото научно и основано на нѣ-

какви принципи. Момитѣ въ къщи, подъ ръководството на майка си изучавали домакинството и нѣкои свой първоначални длъжности като съпруга и майка. Момцитѣ пъкъ и тѣ до една известна възраст били подъ примото вѣдомство на майката, които повече гледала да запази здравината на тѣлото, отколкото онаия на ума; послѣ, като порасвали достатъчно, щото да могатъ вече да работятъ, момцитѣ минавали вече подъ вѣдомството на баща си, който гледалъ да ги настави нѣйдѣ, било да изучатъ занаятъ, било да служатъ и печелатъ пари. Ето въ какво се състоело възпитанието на дѣцата до освобождението у по-големъ маса на народа, безъ да се смѣта онаия негова частъ, която можела да си испраща дѣцата въ нѣкои училища, гдѣто тѣ сж учили Черковното четение или нѣние или нѣкъ на чуждъ езикъ.

И така, възпитанието ни по онова време било повече физическо, Единъ философъ казва: човѣшкото естество винаги клони къмъ доброто. Не знаемъ, дали това му мнѣние е приложимо за всичкитѣ народности, нѣ неоспоримо е, че естеството на българина клони къмъ доброто; затова, и може би, резултатитѣ отъ такова възпитание сж били повечето добри и приятни. Истина е, обаче, че и обстоятелствата, а нѣкъ и общественото ни положение тогава били такива, щото сж способствували на това възпитание, за да даде добри плодове. Лишението отъ свобода, страхътъ за живота, угнѣтението, надѣждата за едно по-добро бждѣще не само не давали на българина и българката да се прѣдаде на распуснатъ животъ, да се разврати, нѣ принуждавали даже да си укриватъ единъ другъ, да си поправятъ, да си прѣдаватъ единъ другиму, каквото мислѣли за по-добро, да си помагатъ единъ другъ за подобрението положението си не само материално, нѣ и морално. Такива сж били обстоятелствата и тогаванното ни обществено положение — нѣща, които произвели Паисиевци, Левски, Каблешковци и толкова други славни синове на отечеството ни България, както и толкова други майки или сестри на юнаци, които първи затржили свободата и ѝ запечатали съ мъченическата си, нѣ геройската смъртъ?

А сега! Сега работата не е така. Обстоятелствата сж други, общественото ни положение друго. Народътъ вече не се грижи за освобождение, нѣ мисли за напредѣкъ за цивилизованіе. На такива идеи трѣбва и надлѣжно възпитание, възпитание не вече физическо, основано на нѣкои практични начала, нѣ такова научно, основано на психологически и педагогически начала. А какъ може се сполучи това? Не другоаче, освѣнъ чрѣзъ учението. Значи, жената трѣбва да се учи, да чете, колкото се може повече, за да бжде въ състояние да възпитава дѣцата си.

Отъ тукъ най-явно се показва пуждата, да бжде жената образована, защото ней сж възложени важни, прѣважни длъжности: образуваніето бждѣщи граждани и бждѣщи гражданки. Отъ горѣказаното още слѣдва, че жената трѣбва винаги да се саморазвива чрѣзъ четението, и то не само догдѣто е мома, нѣ главно когато ѝ се повѣрѣтъ отъ Бога дѣца за възпитание и

мжжъ за отгледване. Прѣзъ този, именно периодъ отъ живота си жената поставя въ изпълнение на призванието си, та е длъжна да чете, да чете, не само за да слѣди напредъка въ възпитателното и въ хазайственното искусство, нъ и за да може, като прилага всичко добръ на практика, да получи очакваниятъ плодъ отъ тии нейни майчинни, съпружески и домакински трудове. Нъ и да не мисли пъкъ нѣкоя мома, че съ свършването си гимназия или какво да-е висше учебно заведение, тя е вече свършенна, та нѣма вече никаква нужда да чете. Ние не можемъ да приемемъ, че една дѣйствително образована жена ще си помисли даже това — такъва мисль е свойственна на полуобразованитѣ само — нъ ако, за честъ, има нѣкоя такъва, то ние сме въ състояние да ѝ увѣримъ, че тя много се лъже; всѣкий образованъ човѣкъ знае, че всичкитѣ училища — горни и долни — гонѣтъ една, единичка цѣль: да покажатъ на човѣка срѣдството, какъ той да се саморазвие и самоусвършенствува. Значи, момитѣ, които сж свършили едно какво-да-е училище далечъ сж още отъ да знайтъ всичко, а особенно относително майчинитѣ, съпружескитѣ, домакинскитѣ си длъжности. Нъ тѣ могатъ и сж длъжни да се стремѣтъ къмъ узнаването издълбоко и, колкото се може, по-свършенно тия си длъжности, като четатъ и постоянно четатъ. Четенъе, прочее, госпожи, четене! То ще създаде отъ васъ жени, достойни да носѣтъ името майка, съпруга, домакиня и да се гордѣтъ за него!

Жената, прочее, е длъжна да чете, и то точно така, както е длъжна да растрѣбва, готви ѣстие, както въобще тя е длъжна да мисли за всичкитѣ си тѣлесни нужди, защото четмото съставлява за човѣка една налѣжаща духовна нужда. То трѣбва, води жъ за винаги, да бѣде разбрано отъ насъ, женитѣ и да почне да се туря въ дѣйствие. Трѣбва вече да разберемъ, че въ нашъ интересъ е, да четемъ, за да се саморазвиваме и самоусвършенствуваме, вмѣсто да си губимъ врѣмето въ празнословие съ коминийкитѣ и по визититѣ, гдѣто у насъ, обикновено се увеличава въ кльбарството. И дѣйствително, ако има у насъ, блъгарскитѣ, нѣкои важни недостатѣци, то тѣ сж непермѣнно тии: по обичаме да се събираме у приятелки и да си прѣкарваме врѣмето въ празнословие или злословие противъ еди-кой-си — резултатъ отъ завистъ и лекоумие — или пъкъ, ако четемъ, да четемъ книги не само беснолезни, нъ и вредителни повече пъти, и то безъ да жертвоваме ни стотинка за нѣкои дѣйствително полезни книги, които длъжни сме да читемъ и поддържаме за наша полза. Ето и причината, за която не вирѣйтъ у насъ списания отъ подобенъ родъ и ако има нѣкои, то тѣ едва се поддържатъ. Истина е, че отъ туй правило има исключение, каквото прѣдставляватъ нашитѣ абонатки и онии на други полезни списания нъ повечето отъ насъ жалѣтъ парата си за такива книги и списания, като мислѣтъ, че е достатъчно да ги земѣтъ отъ нѣкоя приятелка или библиотека и ги прочетѣтъ като романъ рго форма, повърхностно, догдѣто тѣ струватъ и трѣбва да бѣждѣтъ прочетени съ

по-голъмичко внимание, и често пъти, и подиръ това да се разгрѣщатъ за свѣтъ.

Четѣте, прочее, госпожи, четѣте, и когато имате нѣколко дѣца малолѣтнѣ. Желаящия и считающия за длъжность да направи нѣщо, все ще намѣри врѣме и за него; а само който не иска да чете той не намира врѣме. Четѣте и купувайте си книги и списания полезни за жени като майки, съпруги и домакини и не дѣйте жалѣ паритѣ си за тѣхъ, защото тѣ не сж хвърлени на вѣтъра, а сж единъ добръ намѣстенъ капиталъ, който наскоро ще почне да ви дава добра лихвица!

Старата баба.

Тя бѣше слаба и съ кестаневни малки очи старата баба.

Всѣка сутринъ ѝ виждахъ да ходи къмъ пазара на селото. Продавачитѣ отъ далечъ ѝ викахъ: хей! баба Марио, днесъ имаме нѣщо добро за оногози. Тя се приближаваше, пазаруваше и испитваше добръ продаванитѣ прѣдмѣти, като бърборѣше: А! не, това не го обича. Онова много му се аресва, нъ е много скъпо. Да! нъ ще му принесе пъкъ толкова удоволствие, казваше лицемѣрно продавачтъ, а тази дума ѝ принуждаваше да го купи. Изваждаше нѣколко монети отъ кесийката си, помѣстваше купеното въ кошницата си и се отправяше къмъ кѣщата си, като свиваше рамената си подъ лѣснжлото отъ употребленне черно шалче. До пладнѣ се занимаваше съ очистване на бѣдната си кѣща, съ грижливото нареждане на обѣда и когато той идѣше, тя го познаваше още отъ далечъ по вървежа му. Отваряше тогава вратата, го чакаше съ отворени гърди, трогиха, както младата годеница приема годеника си.

— Добрутро, мамо! И си навѣждаше момѣкътъ, за да отговори на нежнитѣ прѣгрѣщания на кокалеститѣ и трѣперящи раѣи на старата баба.

Колко горѣщо, колко чедолюбиво го обожаваше бѣдната! Отъ смъртта на съпруга ѝ, тя нѣмаше друго утѣшение отъ сина си Андѣй. Тя бѣше веѣцѣло прѣдана нему за което и често съѣдитѣ ѝ подигравахъ.

— Днесъ имаме добри извѣстия, ѝ казваше Андѣй. Господинъ Луаронъ ме покани на обѣдъ, който ще се даде отъ него въ стария му налатъ М. И по-еже знае, че обожавамъ дѣщеря му . . .

О! Боже миличе! Какво щастие! Бѣлкимъ склонява да се оженишъ за дѣщеря му!

Господинъ Луаронъ бѣше единъ старъ банкерь, твърдѣ богатъ амбициозенъ. Единичката му дѣщеря бѣше най-богатата и най-красивата въ онова мѣсто мома, а за това и най-заобиколена отъ кандидати, нъ тя обичаше Андѣя, сина на стария сѣдебенъ секретаръ, който нѣмаше нищо да ѝ поднесе, освѣнъ двадесѣтъ петѣхъ си години, красивото си лице, развития си умъ едно велико и прѣдприемчиво за всѣко благородно чувство сърдце.

Момитѣ на нашето врѣме, си казвахъ кандидатитѣ зетѣове, иматъ странни идеи и симпатии, като

разбирахъ Марта. Обаче тѣ се опирахъ на солидни характеръ. на г. Ауаронъ, който никога не би склонилъ за тази смѣшна женидба.

И наистина, до онова врѣме банкеринтъ бѣше непоколебимъ. Той за пръвъ пътъ викаше младия въ дома си.

Андрѣвата майка колѣннич и вдигна ржцѣтъ си къмъ Бога. Тази женидба бѣше предметъ на желанията и същността ѝ. Тя осъществяваше благоденствието, бѣдѣнето и сполуката на сина ѝ, и до него день съвѣмъ малко се надѣваше тя за осъществяването на желанията ѝ. Какъ! г-нъ Ауаронъ, който принадлежеше къмъ висшия класъ, който бѣше милионеръ, можеше да приеме като зетъ сина на бѣдната?

— Значи, ще обѣдвашъ и ти съ тѣхъ, ще влѣземъ въ тази висша и аристократическа класа! Колко желайшъ да те видѣшъ тамъ съ онѣзи голѣмци! Ще се скриешъ задъ нѣкоя стѣна. Увѣрена съмъ че ще си най-красивия. Искамъ да те видѣшъ при Марта. . . . Азъ този часъ ще разберъ, ако искатъ да те направѣтъ зетъ. О! да! че защо не? И тогава ще си богатъ сикко, обичливъ, щастливъ! И добрата баба цѣлуваше сина си съ просълзени очи.

Поканениѣтъ, най-сетиѣтъ, се намирахъ въ опрѣдѣленото за обѣдъ мѣсто. Избранното мѣсто бѣше поетическо. Тукъ се чуваше шуртението на една рѣчичка тамъ се показвахъ благоуханни и разноцвѣтни цвѣти. Полето прѣдъ тѣхъ бѣше възшебно и насадено тукъ и тамъ съ гъсти и сѣнчасти дървеса. Всички се удивлявахъ на тази картина, когато Андрей унесенъ се намираще при Марта.

Тя бѣше достойна за обожаване мома, съ брилантеви очи и руса коса.

Отъ всички, обаче, най-щастлива бѣше старата Мария, Андрѣвата майка.

Тя, сѣдеща задъ една стѣна, наблюдаваше най-внимателно своя синъ, сѣдѣщъ при Марта. Слѣдъ обѣда г. Ауаронъ, желайки да зануни, отдалечи се съ нѣкои други свои хора къмъ стѣната, задъ която се намираще старата баба, мислѣйки че сж сами, почна да разговаря най-свободно и безъ страхъ; и старата Марта чуваше тѣхния разговоръ.

Приятельтъ на г. Ауаронъ, казва слѣдъ нѣколко минути:

— Добъръ е момъкътъ, а и Марта, види се, да е доволна отъ него.

— Да, тя е луда за него и азъ го аресвамъ. И не може да бѣде нейнъ съпругъ.

— Защо?

Защото, освѣнъ гдѣто е бѣденъ, иъ при това има и една майка, която не може да бѣде приета въ салонитѣ съ онова набръчкано лице и онѣзи оригинални дрѣхы. Момъкътъ съ помощта на нѣкой добъръ вивачъ, може най-сѣтъ да се облѣче прилично, иъ, прѣдставѣте си въ единъ обѣдъ, даденъ отъ мене на управителя или нѣкое друго високопоставено лице, да сѣди при тѣхъ онази проста и грозна жена! Колко ще бѣдѣ предметъ на прония за тази сватовщина! Повта-

рымъ, че тази женидба, безъ онази баба, е възможна, иъ съ неѣ възможна.

* * *

Горката жена чу всичко. Значи, тя бѣше причината за несполучиване на сина ѝ. Отдалечи се съ голѣмо прѣдизнавание отъ онова мѣсто и се отправи къмъ рѣката. Щастлива, съ весели очи, защото щѣше да закрне въ неѣ старостѣта си, грозотата си и простотата си.

Има съ своето загиване не щѣше ли да спомогне на сина си, за да бѣде той щастливъ съ избранната на сърцето си? Не щѣше ли той да бѣде щастливъ съ неѣ и не щѣше ли се обича отъ всички слѣдъ нейната катострофа?

Съ тѣзи мисли тя пристигна до една урва, задъ която имаше единъ обривъ, спомогающъ се съ рѣката, на която водитѣ тамъ поглѣщахъ непастино всичко, що падаше въ тѣхъ.

Старата жена помисли, че, ако се хвърляше отъ тамъ, тѣлото ѝ щѣше да се изгуби, та никой не щѣше да знае нищо за неѣ. Въ минутата, обаче, когато тя щѣше да се хвърли една нова мисль иж спрѣ. Желанието да види още веднѣжъ обичливия си синъ и го цѣлуе, едно, и друго дѣли банкеринтъ, и слѣдъ това, не би се отказалъ да даде дѣщеря си на сина ѝ като синъ на прѣстѣжница! Проклѣта съмъ, значи, казва тя, като видѣ че плановѣтъ ѝ сж напраздно и че тя продължава да бѣде рѣчка, за това щастливо съединение.

Остана тамъ нѣколко врѣме омислена. Нощта простираще своитѣ вече черни крила, а студения и влажния нощенъ вѣтръ вече бѣше чувствителенъ. Вѣтрѣтъ произваша гърдитѣ на и така слабата жена, иъ тя продължаваше да стои тамъ неподвижна. По едно врѣме тя усѣти единъ трѣпки по цѣлото тѣло и растрепери цѣла. Една усмивка отъ надѣжда се яви въ устнитѣ ѝ. Едно силно простудяване, може би, щѣше да причини честната ѝ смъртъ въ обитията на сина ѝ.

Когато тя усѣти извата въ гърдитѣ си, трѣгна радостна и трѣпереща къмъ града. Синѣтъ ѝ отъ единъ часъ насамъ не можеше да иж намѣри и бѣше вѣнъ отъ себе си.

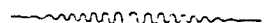
— Гдѣ останъ, мамо? Какво имашъ? Настина ли?

— Да, сикко. . . Изгубихъ си пѣтя. Добрий синъ побърза да иж заведе въ дома, намѣсти иж въ кравата и завете за докторъ, който се произнесе, че иѣма надѣжда за живота! Слѣдъ три дни тя умрѣ доволна, като спискаше въ гърдитѣ си своя обичливъ синъ. Прѣди издѣхването си, обаче, тя му каза:

— Не ма забравай, сикко. Азъ ти подарихъ живота, а днесъ ти подарявамъ и душата си.

Андрѣй се ожени за Марта и прѣкарахъ и двамата щастливъ животъ. Иъ тѣ не забравихъ и онази жена, която пожертвуваше, безъ тѣхното знание, себе си за тѣхното щастие.

(Отъ френски.)

Разни.

* * Жена въ дѣното ни океанитъ Единчката жена, която се занимава съ водолазството е Американката г. Frances N. Sorcho Женитъ въ много работи сж конкурирали мъжетъ, нъ никой не би вѣрвалъ че тѣ и въ дѣното на океанитъ нѣма да останатъ по долни. Тя е съпруга на единъ бившъ корабначалникъ и когато се оженила за него, тя счела за длъжностъ да се упражнява и въ плаване, за да може да помогне мъжа си въ нуждата. Та влиза въ дѣното на морето и събира сунгери и други събощности. Г-жа Sorcho мисли, че жената трѣбва да подържа мъжа си както въ щастнето така и въ нещастнето съ най-голяма прѣданностъ. Подобна жена е неоцѣнима.

* * Осигурително дружество за близнацитъ. Въ Нью-Йоркъ се е съставило едно ново дружество, което има за цѣль да осигорява близначетата, защото тѣхното въспитанне, особено въ бѣднитъ семейства, става много затруднително, ако не е и не възможно; подобно едно семейство пѣма освѣпъ да вложи една малка сума веднѣжъ за всѣкога, и дружеството зема отъ горѣ си вече тѣхното въспитанне.

Книги и списания

получени въ дирекцията ни.

- Звѣздница год. V-а кн. IX Ноемврий *София* 1896.
 Младина год. VI-а кн. II Октомврий *Казанлъкъ* 1896.
 Марка год. I-а №8 Октомврий *Киевъ* 1896 год.
 Ветеринарна Сбирка год. V-а брой VII и VIII *София* 1896.
 Юридическо списание год. VIII-а кн. IX и X *София* 1896.
 Юридически прегледъ год. IV-а книжка XVI и XVII 15-й Октомврий и I-й Ноемврий *Пловдивъ* 1896.
 Учителъ год. V-а кн. II Октомврий *Пловдивъ* 1896.
 Песня год. VI-а кн. 7-а Юний *Шуменъ* 1896.
 Оразо год. III-а бр. 20 и 21-й 15-й Октомвр. и 1-й Ноемврий *София* 1896.
 Домашенъ приятель год. VIII-а бр. 10 Октомврий *Пловдивъ* 1896.
 Християнски Свѣтъ год. V-а брой 10 Окт. *Русе* 1896
 Пътешественикъ год. I-а брой 9-й *София* 1896.
 Православенъ проповѣдникъ год. IV-а кн. 9. *Самановъ* 1896.
 Стенографически протоколи на Софийския Градски-общински Свѣтъ (редовна сесия) книга III собствено издание на вѣществото. *София* 1896.
 Zensky obzor, Ročník 1 číslo 16, 17, 18 and 25 října, 10, 25, listopadu *Prabie* 1896.
 Пролѣтъ год. VI брой 2-й *Лондъ* 1896.
 Вѣдържатель год. V брой 2 *Пловдивъ* 1896.

Годишенъ абонаментъ:

- I за абон. въ Т.-П. станция — на списанието . . . л. 3.—
 — на списанието съ притурката . . . « 5.50
 I за абон. на право въ Дирек. — на списанието . . . « 4.—
 — на списанието съ притурката . . . « 7.—
 за странство — на списанието . . . « 5.—
 — на списанието съ притурката . . . « 9.—

Отговорникъ: А. Петровъ

Отъ кои хора да се пазимъ въ Добричъ.

Тукъ като помѣстваме имената на ония г. г. абонати и абонатки въ гр. Добричъ, които сж получавали списанието ни най-редовно въ разстояние на нѣколко години, а сега отказватъ исплащаннето на дълга си ей тѣй, прѣдупрѣждаваме всѣкого да се пазитъ отъ тѣхъ и на вѣра да не имъ даватъ нищо, защото иначе ще иматъ работа съ съдилище и пр. както ний ще направимъ това за да имъ покажемъ, че въ България не владѣе произвола, а законитъ. За тая цѣль ний скоро ще влѣземъ въ споразумение съ подходяще лице, ако не побързатъ сами да се издѣлжатъ направо въ дирекцията вече.

Русси М. Бурмазовъ	28,50	прѣсесени	79,25
Бенка Лукова	5,—	Великова	14,—
Тотка П. Костова	17,50	Ренка Господинова	4,—
Мария М. Перова	4,—	Ренка Панчева	18,—
Ст. Десева	7,—	Иванка А. Коларова	7,50
Янка Рачева	7,—	Ренка Кожухарова	7,—
Анна С. Киселкова	10,25	Узуновъ	4,45
прѣносъ	79,25	Султана Овълченова	18,—
		Всичко	152,20

Корреспонденция.

Г. Г. Елис. Кисаб. село: *Халивджен Елидже* получихме 5 л. за Ржжв. по кресние и писанне които пари сж въ расположението Ви, понеже издаванетоъ му се отлага — Калч. Ст.-Загоръ отдѣлни броеве отъ миналитъ години пѣма — Аг. Минг. *Шуменъ* Изданиитъ броеве, моляхъ, възвѣрните ни стойността имъ. — Майоръ Куцаровъ *Чирпанъ* Моляхъ внесете абонамента си. — Д. Чавдаръ. *Хасково* възвѣрните ни изданиитъ броеве. — Св. П. Царъ *Пловдивъ*, статията *Вн женски училища* ще се помѣсти. Испратѣте моляхъ и продължението. Юр. Маровъ, *София* Отговорѣте, моляхъ по скоро № 196.

Единъ свѣтъ

къмъ читателскитъ ни.

Недѣйте купува никакви дрѣхы и други зпмни чешити, прѣди да носѣтите новоотворената въ улица Прѣславска магазинъ, както и другитъ двѣ още модни магазини на г. г. Хаджи-Петръ Христовуловъ и С-не, бивша фирма Наруси Георгиу и С-не въ Варна.

ЕКОНОМИЧЕСКИ САПУНЪ

НА

ХР. ИВ. РИЗО, ВЪ ВАРНА

награденъ съ златенъ медалъ въ I-то Българско земеделѣческо-Промышленно Изложение въ Пловдивъ и съ бронзовъ — отъ Анверското изложение.

Прѣдпазвайте се отъ имитация. Петински сапунъ носи горнята марка.

Всичко, що се отнася до списанието или притурката испраца се съ адресъ: До Дирекцията на «Женския Свѣтъ» ул. Войнишка № 122 — Варна.

Писма исплатени не се приематъ, всѣкакви обявления, относящи се до госпожи и господа приематъ се.

Прѣдпазвайте се отъ имитация. Петински сапунъ носи горнята марка.

Печатница Л Нитче — Варна